

รายละเอียดการนำเสนอผลงานวิชาการจังหวัด

แบบฟอร์มบทความแสดงผลงาน

ประเภท Oral presentation : CQI (Non-Clinic)

ประเภท หน่วยงาน : โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี
จังหวัดสงขลา

ประเภทนำเสนอ แสดงภาพถ่าย : ไม่เคยนำเสนอ เผยแพร่มาก่อน

๑. ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

๒. ผู้นำเสนอ นางสาวรมณียา แสงจันทร์ ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ

หน่วยงาน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา

มือถือ ๐๘๙-๒๙๓๑๒๑๓ E-mail kunrom๒๑๓@gmail.com

๓.บทนำ

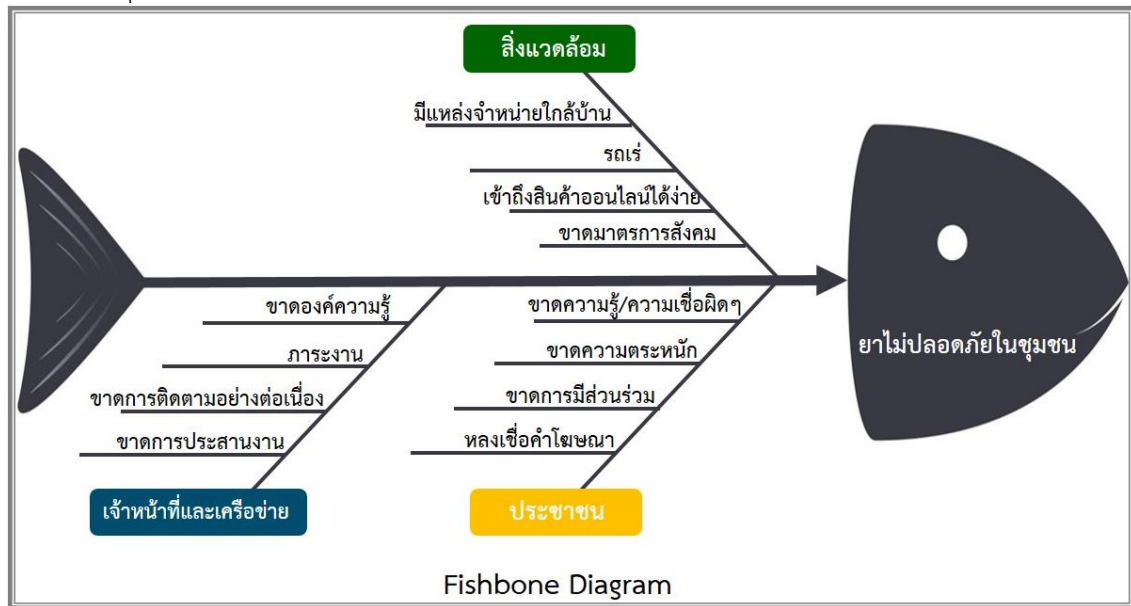
ความไม่ปลอดภัยจากการใช้ยาในชุมชน เป็นปัญหาด้านสาธารณสุขในประเทศไทยมาอย่างยาวนาน อันเกิดจากหลายปัจจัยเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ใช้ยา ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย การกระจายยาและการควบคุมกำกับตามกฎหมายยา ในส่วนของผู้ใช้ยาดังกล่าวมีความรู้และทักษะที่ถูกต้องในการเลือกซื้อหรือเลือกใช้อย่างสมเหตุผล มีความเชื่อที่ผิดๆ ตลอดจนมีความตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาเชื่อด้อยกว่า เมื่อมีอาการเจ็บป่วย มักซื้อยามารับประทานเอง ตามแหล่งจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่เหมาะสมซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในชุมชน ที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว บางรายใช้ยาเกินความจำเป็น จากการแสวงหาวิธีการรักษาอื่นร่วมกับยาแผนปัจจุบันที่แพทย์สั่งใช้ เพื่อต้องการให้อาการเจ็บป่วยทุเลาลงโดยเร็ว จึงมักตกเป็นเหยื่อโฆษณาชวนเชื่อที่ผ่านสื่อต่างๆ ได้โดยง่าย ในขณะเดียวกัน ผู้จำหน่ายยาที่ไม่มีความรู้ด้านการรักษาโรคและการใช้ยา จึงมีโอกาที่จะเกิดอันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภคได้

การเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน ตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา ที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก จากการสำรวจร้านชำจำนวน ๑๘ แห่ง ในพื้นที่รับผิดชอบ ๔ หมู่บ้าน พบว่ายังมีการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ห้ามจำหน่ายแก่ประชาชน เนื่องจากผู้จำหน่ายไม่ทราบว่ายาและผลิตภัณฑ์สุขภาพดังกล่าว ห้ามจำหน่ายในร้านชำ และจากการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรค ยังพบยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ไม่เหมาะสม อีกทั้งยังมียาปฏิชีวนะที่เหลือใช้ในครัวเรือน ที่สำคัญพบผู้ป่วยโรคไต ซึ่งส่วนใหญ่มีประวัติการรับประทานยาชุด จำนวน ๔ ราย คิดเป็น ๒๐๑.๘๒ ต่อแสนประชากร ต้องได้รับการฟอกไต จำนวน ๑ ราย คิดเป็น ๕๐.๔๕ ต่อแสนประชากร ส่งผลเกี่ยวเนื่องกับค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล และค่าเสียโอกาสในการทำงานของผู้ป่วยและผู้ดูแล อันเชื่อมโยงกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจทั้งต่อบุคคล ครอบครัว และประเทศชาติ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนรู จึงมีแนวทางในการขับเคลื่อนการเฝ้าระวังการความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ เพื่อลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นกับคนในชุมชน ด้วยการสร้างกลไกพัฒนารูปแบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาปลอดภัยในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน สร้างการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายสุขภาพทุกระดับ มุ่งเน้นการจัดการเชิงระบบและสร้างปัจจัยแวดล้อมที่สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในระยะยาว เพื่อความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องยั่งยืน

๔.การวิเคราะห์ปัญหา (Fish bone)

การวิเคราะห์หาสาเหตุของการไม่ประสบผลสำเร็จในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ ไม่ปลอดภัยในชุมชน

๕.วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อพัฒนารูปแบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

๑. การจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในร้านชำลดลง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

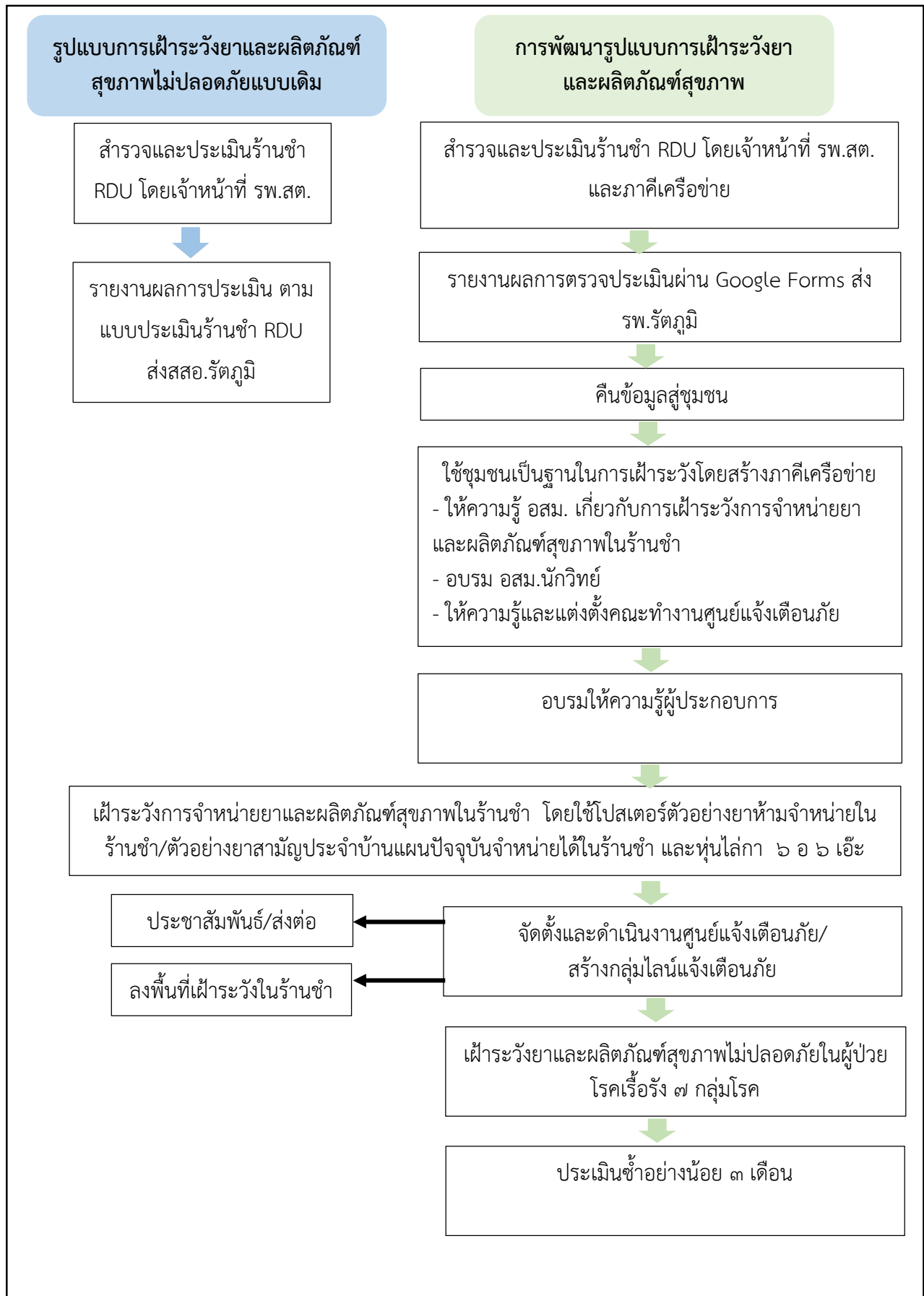
๒. ผู้บริโภคกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรค ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคหลอดเลือดสมอง โรคไตวาย โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคหอบหืด และผู้สูงอายุ มีความรอบรู้ด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๖.กลุ่มเป้าหมาย

๖.๑ร้านชำในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนรู จำนวน ๑๘ แห่ง

๖.๒กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรค ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง โรคหลอดเลือดสมอง โรคไตวาย โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคหอบหืด และผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนรู อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา จำนวน ๓๐ คน

การพัฒนาแบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

๗.วิธีดำเนินการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยใช้หลักกระบวนการ PDCA

วงล้อที่ ๑ ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

Plan

ทบทวน วิเคราะห์สถานการณ์ การใช้ยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชนโดยสำรวจและประเมินร้านชำตามแบบประเมินร้านชำ RDU ในพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนรูเพื่อการเฝ้าระวังคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาปลอดภัยในชุมชนต่อไป

Do ดำเนินการตามกระบวนการทำงาน ดังนี้

๑.สำรวจและประเมินร้านชำ RDU

๒.รายงานผลการประเมิน ตามแบบประเมินร้านชำ RDU

Check

ลงพื้นที่เฝ้าระวัง ติดตามประเมินร้านชำที่จำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย โดยเจ้าหน้าที่ อย่างน้อย ๑ ครั้ง

Act

การพัฒนารูปแบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชน จึงมีการปรับปรุงกิจกรรมโดยการอบรมให้ความรู้ผู้ประกอบการ เกี่ยวกับการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ การดูแลทะเบียนยา ฝึกทักษะการใช้หน้าตาเตือนภัยสุขภาพ กรมวิทย์ with you และตาวิเศษ รวมถึงมอบโปสเตอร์ตัวอย่างยาห้ามจำหน่ายในร้านชำ/ตัวอย่างยาสามัญประจำบ้านแผนปัจจุบันจำหน่ายได้ในร้านชำ และหุ่นไล่กา ๖ อี เพื่อใช้ในการเฝ้าระวังการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำต่อไป

ผลการดำเนิน

จากการดำเนินการในวงล้อที่ ๑ มีการตรวจประเมินร้านชำ RDU จำนวน ๑๘ แห่ง พบว่ามีร้านชำจำหน่ายยาที่ห้ามจำหน่าย จำนวน ๑๑ แห่ง (ร้อยละ ๖๑.๑๑) จำหน่ายยาชุด จำนวน ๑ แห่ง (ร้อยละ ๕.๕๖) จำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย จำนวน ๒ แห่ง (ร้อยละ ๑๑.๑๑)

ปัญหา อุปสรรค

จากการประเมินความรู้ของผู้ประกอบการด้านการจำหน่าย ”ยา” ในร้านชำ พบว่าผู้ประกอบการไม่มีความรู้ในการดูแลทะเบียนยา จำนวน ๑๑ แห่ง (ร้อยละ ๖๑.๑๑) และไม่ทราบว่าเป็นยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยที่ห้ามจำหน่าย

วงล้อที่ ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๖๖

Plan

วางแผน ทบทวน วิเคราะห์ สถานการณ์ด้านการใช้ยาปลอดภัยและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชน โดยร่วมกับภาคีเครือข่ายลงพื้นที่สำรวจและประเมินร้านชำ RDU พร้อมทั้งสรุปรายงานผลการประเมิน รวมถึงคืนข้อมูลสู่ชุมชน ผ่านเวทีการประชุมต่างๆ ในพื้นที่ และการประชุม อสม. เพื่อใช้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างความร่วมมือ พัฒนาร้านชำ RDU และเฝ้าระวังการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำ

Do

๑. สำรวจและประเมินร้านชำ RDU ร่วมกับ ภาคีเครือข่าย

๒. รายงานผลการตรวจประเมินผ่าน Google Forms

๓. คืนข้อมูลสู่ชุมชน

๔. สร้างภาคีเครือข่ายโดยให้ความรู้ อสม. เกี่ยวกับการเฝ้าระวังการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำ, อบรม อสม. นักวิทย์ โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ ๑๒ สงขลา รวมถึงให้ความรู้และแต่งตั้งคณะทำงานศูนย์แจ้งเตือนภัยฯ
๕. พัฒนาร้านชำ RDU โดย อบรมให้ความรู้ผู้ประกอบการ เกี่ยวกับการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ การใช้หน้าต่างเตือนภัยสุขภาพ กรมวิทย์ with you และตาวิเศษ
๖. เฝ้าระวังการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำ โดยใช้โปสเตอร์ตัวอย่างยาห้ามจำหน่ายในร้านชำ/ตัวอย่างยาสามัญประจำบ้านแผนปัจจุบันจำหน่ายได้ในร้านชำ และหุ่นไล่กา ๖ อ ๖ เอ๊ะ
๗. ตั้งคณะทำงานศูนย์แจ้งเตือนภัย/กลุ่มไลน์แจ้งเตือนภัย
๘. อบรม อสม. นักวิทย์ โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ ๑๒ สงขลา

Check

ปรับแผนการลงพื้นที่เฝ้าระวังการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในร้านชำ ด้วยการติดตามประเมินซ้ำโดย แกนนนำ อสม. (ร้านชำที่ไม่พบการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย) ติดตามประเมินซ้ำโดยเจ้าหน้าที่ (ร้านชำที่พบการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย) ทุก ๓ เดือน

Act

ปรับปรุงกิจกรรม เฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรค

ผลการดำเนิน

จากการดำเนินการในวงล้อที่ ๒ มีการตรวจประเมินร้านชำ RDU จำนวน ๑๘ แห่ง พบว่ามีร้านชำจำหน่ายยาที่ห้ามจำหน่าย จำนวน ๔ แห่ง (ร้อยละ ๒๒.๒๒) จำหน่ายยาชุด จำนวน ๑ แห่ง (ร้อยละ ๕.๕๖) จำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย จำนวน ๒ แห่ง (ร้อยละ ๑๑.๑๑)

เกิดศูนย์แจ้งเตือนภัยสุขภาพ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ทั้ง ๔ หมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ และแกนนำอสม. มีการดำเนินกิจกรรมศูนย์แจ้งเตือนภัยอย่างต่อเนื่อง โดยการสื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านหลายช่องทาง ได้แก่ การบอกต่อ, ไลน์กลุ่มของหมู่บ้าน/อสม. และผ่านทางเฟสบุ๊ก เป็นต้น รวมถึงลงพื้นที่สำรวจเฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยหลังได้รับแจ้งในร้านชำ ส่งผลให้ประชาชนมีความปลอดภัยจากยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย

ปัญหา อุปสรรค

จากการสอบถาม ผู้ประกอบการร้านชำที่ยังจำหน่ายยาชุด/ยาห้ามจำหน่าย และผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย แจ้งว่า “ผู้บริโภคต้องการซื้อ”

มีราคาถูกจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชน

การเข้าถึงการซื้อยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยได้ง่าย ผ่านแอปพลิเคชัน สื่อออนไลน์ โดยเฉพาะผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรค

วงล้อที่ ๓ ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

Plan

วางแผน ทบทวน วิเคราะห์ สถานการณ์ด้านการใช้ยาปลอดภัยและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชน สำรวจข้อมูลผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้สูงอายุในพื้นที่ กำหนดเป้าหมาย และวางแผนลงพื้นที่ติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรคและผู้สูงอายุ เพื่อเฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย

Do

๑. สำรวจและประเมินร้านชำ RDU ร่วมกับ อสม.
๒. รายงานผลการตรวจประเมินผ่าน Google Forms
๓. คำนวณข้อมูลชุมชน
๔. อบรม อสม.นักวิทย์ (เพิ่มเติม) โดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ ๑๒ สงขลา
๕. พัฒนาร้านชำ RDU
๖. เฝ้าระวังการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน โดยใช้หุ่นไล่กา ๖ อ ๖ เอ๊ะ
๗. ดำเนินงานศูนย์แจ้งเตือนภัย/กลุ่มไลน์แจ้งเตือนภัย
๘. เฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรคและผู้สูงอายุ
๙. ประเมินซ้ำอย่างน้อย ๓ เดือน

Check

ลงพื้นที่เฝ้าระวังการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในร้านชำ โดยแกนนำอสม. (ร้านชำที่ไม่พบการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย) โดยเจ้าหน้าที่ (ร้านชำที่พบการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย) ทุก ๓ เดือน

ลงเยี่ยมบ้านเพื่อติดตามเฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยบ้านผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรค อย่างน้อย ๒ ครั้ง

Act

ปรับปรุงกิจกรรม เฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในกลุ่มวัยแรงงานในวงล้อต่อไป

ผลการดำเนิน

จากการดำเนินการในวงล้อที่ ๓ มีการตรวจประเมินร้านชำ RDU จำนวน ๑๘ แห่ง พบว่ายังมีร้านชำจำหน่ายยาที่ห้ามจำหน่าย จำนวน ๒ แห่ง (ร้อยละ ๒๒.๒๒) ไม่พบการจำหน่ายยาชุดและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย

มีแกนนำนักวิทยาศาสตร์ จำนวน ๗ คน ที่ผ่านการอบรมโดยกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ ๑๒ สงขลา สามารถเก็บตัวอย่างและใช้ชุดทดสอบสารสเตียรอยด์ที่ปนปลอมในยาแผนโบราณ ได้ถูกต้อง ร้อยละ ๑๐๐ พร้อมทั้งมีการดำเนินกิจกรรมเฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชน และแจ้งเตือนภัย ผ่านหน้าต่างสุขภาพ ภูมิวิทย์ with you

การเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์ไม่ปลอดภัยในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยการเยี่ยมบ้านครั้งที่ ๑ พบว่ามียาปฏิชีวนะเหลือใช้ จำนวน ๘ คน (ร้อยละ ๒๖.๖๗) เนื่องจาก เมื่ออาการดีขึ้นจึงหยุดยา พบยาหมดอายุ/เสื่อมสภาพ จำนวน ๔ คน (ร้อยละ ๑๓.๓๓) และใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่นๆ เช่น อาหารเสริมควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด ผู้เป็นเบาหวาน ,น้ำมันชุนิรับประทาน แก้วชาเสริม มือเท้าชา และยาแผนโบราณไม่ระบุเลขทะเบียน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่ลูกหลานและผู้ดูแลซื้อมาให้ บางรายสั่งซื้อด้วยตนเองผ่านเพจ จึงได้ให้คำแนะนำและความรู้ พร้อมทั้งประเมินความรู้เรื่องยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ โดยใช้แบบประเมิน จำนวน ๑๒ ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามให้เลือกตอบ ๓ คำตอบ ใช่, ไม่ใช่ และไม่ทราบ พบว่าผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีความรู้เรื่องยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ ระดับดีมาก ร้อยละ ๘๓.๓๓ และหลังจากการติดตามเยี่ยมครั้งที่ ๒ ไม่พบยาปฏิชีวนะเหลือใช้ รวมถึงยาหมดอายุ/เสื่อมสภาพ

๘.การวัดผลลัพธ์ของการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

การพัฒนารูปแบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาปลอดภัยในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ในการเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ๓ วงล้อ ดังนี้

ตารางที่ ๑ กระบวนการพัฒนารูปแบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาปลอดภัยในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ๓ วงล้อ ของตำบลควนรู อำเภอรัษฎา จังหวัดสงขลา ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๗

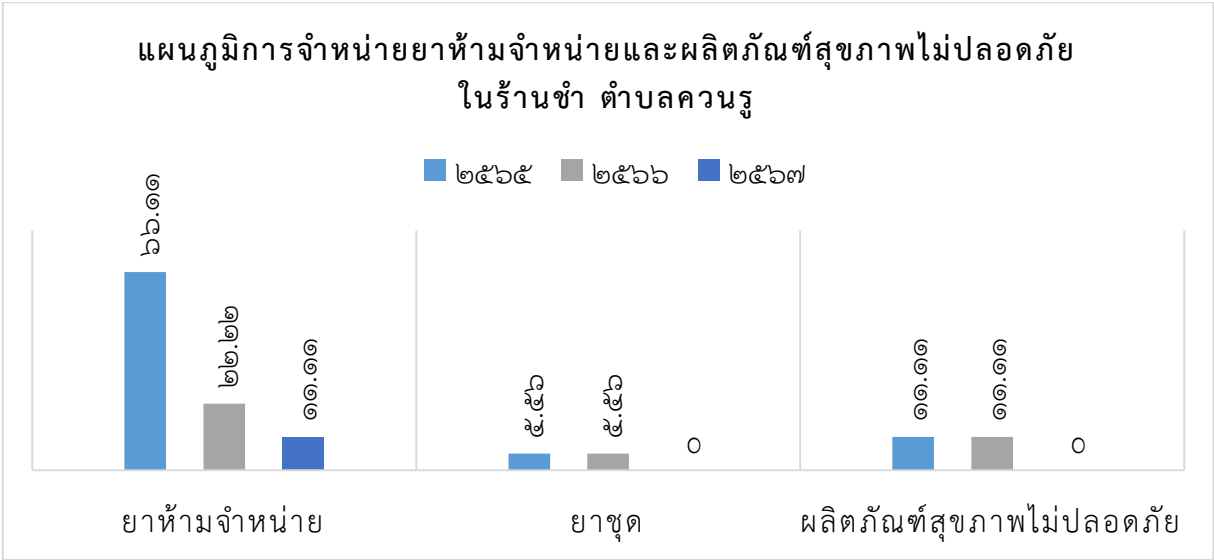
การเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน กระบวนการเดิม ปี ๒๕๖๕	การเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน กระบวนการเพิ่มเติม ปี ๒๕๖๖	การเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในชุมชน กระบวนการเพิ่มเติม ปี ๒๕๖๗-ปัจจุบัน
๑.สำรวจและประเมินร้านชำ RDU ๒.รายงานผลการประเมินตามแบบประเมินร้านชำ RDU ๓.ประเมินซ้ำอย่างน้อย ๑ ครั้ง	๑.สำรวจและประเมินร้านชำ RDU ร่วมกับ อสม. ๒.รายงานผลการตรวจประเมินผ่าน Google Forms ๓.คืนข้อมูลสู่ชุมชน ๔.สร้างภาคีเครือข่ายโดย - ให้ความรู้ อสม. เกี่ยวกับการเฝ้าระวังการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำ - อบรม อสม.นักวิทย โดย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ ๑๒ สงขลา - ให้ความรู้และแต่งตั้งคณะทำงานศูนย์แจ้งเตือนภัยฯ ๕.พัฒนาร้านชำ RDU โดย อบรมให้ความรู้ผู้ประกอบการ เกี่ยวกับการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ การใช้หน้าต่างเตือนภัยสุขภาพ กรมวิทย with you และตาวิเศษ ๖.เฝ้าระวังการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำ โดยใช้โปสเตอร์ตัวอย่างยาห้ามจำหน่ายในร้านชำ/ตัวอย่างยาสามัญประจำบ้านแผนปัจจุบันจำหน่ายได้ในร้านชำ และหุ่นไล่กา ๖ อ ๖ เอ๊ะ ๗.ตั้งคณะทำงานศูนย์แจ้งเตือนภัย/กลุ่มไลน์แจ้งเตือนภัย ๘.ประเมินซ้ำอย่างน้อย ๓ เดือน	๑.สำรวจและประเมินร้านชำ RDU ร่วมกับภาคีเครือข่าย ๒.รายงานผลการตรวจประเมินผ่าน Google Forms ๓.คืนข้อมูลสู่ชุมชน ๔.อบรม อสม.นักวิทย (เพิ่มเติม) โดย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ ๑๒ สงขลา ๕.พัฒนาร้านชำ RDU ๖.เฝ้าระวังการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพในร้านชำ โดยใช้โปสเตอร์ตัวอย่างยาห้ามจำหน่ายในร้านชำ/ตัวอย่างยาสามัญประจำบ้านแผนปัจจุบันจำหน่ายได้ในร้านชำ และหุ่นไล่กา ๖ อ ๖ เอ๊ะ ๗.ดำเนินงานศูนย์แจ้งเตือนภัย/กลุ่มไลน์แจ้งเตือนภัย ๘.เฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ ไม่ปลอดภัยในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรค ๙.ประเมินซ้ำอย่างน้อย ๓ เดือน

ตารางที่ ๒ ผลลัพธ์การเฝ้าระวังการจำหน่ายยาห้ามจำหน่ายและผลิตภัณฑ์ไม่ปลอดภัยในร้านชำของตำบลควนรู อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๗

ตัวชี้วัด	ปี ๒๕๖๕		ปี ๒๕๖๖		ปี ๒๕๖๗	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การจำหน่ายยาห้ามจำหน่าย	๑๑	๖๑.๑๑	๔	๒๒.๒๒	๒	๑๑.๑๑
การจำหน่ายยาชุด	๑	๕.๕๖	๑	๕.๕๖	๐	๐
การจำหน่ายผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย	๒	๑๑.๑๑	๒	๑๑.๑๑	๐	๐

จากตารางพบว่า การเฝ้าระวังการจำหน่ายยาห้ามจำหน่ายและผลิตภัณฑ์ไม่ปลอดภัยในร้านชำ ของตำบลควนรูลดลงอย่างต่อเนื่อง และในปี ๒๕๖๗ ไม่พบการจำหน่ายยาชุดและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย

แผนภูมิที่ ๑ แสดงร้อยละการจำหน่ายยาห้ามจำหน่ายและผลิตภัณฑ์ไม่ปลอดภัยในร้านชำ ของตำบลควนรู อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ปี ๒๕๖๕-๒๕๖๗

ตารางที่ ๓ ผลลัพธ์การเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์ไม่ปลอดภัยในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรค จำนวน ๓๐ คน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนรู อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ปี ๒๕๖๗

ประเด็นการติดตามเยี่ยม	เยี่ยมครั้งที่ ๑		เยี่ยมครั้งที่ ๒	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มียาปฏิชีวนะเหลือใช้	๘	๒๖.๖๗	๐	๐
พบยาหมดอายุ/เสื่อมสภาพ	๔	๑๓.๓๓	๐	๐
ใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่นๆ	๕	๑๖.๖๗	๑	๓.๓๓

จากตาราง การเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์ไม่ปลอดภัยในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยการเยี่ยมบ้านครั้งที่ ๑ พบว่ามียาปฏิชีวนะเหลือใช้ จำนวน ๘ คน (ร้อยละ ๒๖.๖๗) พบยาหมดอายุ/เสื่อมสภาพ จำนวน ๔ คน (ร้อยละ ๑๓.๓๓) ได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ หลังจากการติดตามเยี่ยม

ครั้งที่ ๒ ไม่พบยาปฏิชีวนะเหลือใช้ รวมถึงยาหมดอายุ/เสื่อมสภาพ แต่ยังพบผู้ใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่นๆ จำนวน ๑ คน (ร้อยละ ๓.๓๓)

ตารางที่ ๔ ระดับความรู้เรื่องยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพของผู้ป่วยโรคเรื้อรังเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรค จำนวน ๓๐ คน ในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควนรู อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสงขลา ปี ๒๕๖๗

ระดับความรู้	ก่อน		หลัง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	๙	๓๐.๐๐	๒๕	๘๓.๓๓
ปานกลาง	๑๔	๔๖.๖๗	๕	๑๖.๖๗
น้อย	๗	๒๓.๓๓	๐	๐.๐๐

การแปลผล

- ความรู้ระดับมาก หมายถึง ได้คะแนน ๙-๑๒ คะแนน
- ความรู้ระดับปานกลาง หมายถึง ได้คะแนน ๕-๘ คะแนน
- ความรู้ระดับน้อย หมายถึง ได้คะแนน ๐-๔ คะแนน

จากตาราง พบว่า หลังได้รับความรู้เรื่องยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ ผู้โรคเรื้อรังเรื้อรังมีระดับความรู้เรื่องยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพส่วนใหญ่ในระดับมาก ร้อยละ ๘๓.๓๓

๙.ผลการศึกษา

จากการพัฒนารูปแบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ ถึงปี ๒๕๖๗ พบว่า ผู้ประกอบการมีการจำหน่ายยาห้ามจำหน่ายในร้านชำลดลง ร้อยละ ๖๖.๑๑ ,๒๒.๓๓ และ ๑๑.๑๑ ตามลำดับ ไม่พบการจำหน่ายยาชุดและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัย ตั้งแต่ปี ๒๕๖๖ จนถึงปัจจุบัน

การเฝ้าระวังยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ๗ กลุ่มโรค จำนวน ๓๐ คนโดยการติดตามเยี่ยมบ้าน พร้อมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาสมเหตุผล และผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยพบว่า หลังได้รับความรู้ ผู้ป่วยมีความรู้ระดับมาก จำนวน ๒๕ คน (ร้อยละ ๘๓.๓๓)

๑๐.วิจารณ์/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาเรื้อรังที่ยังเข้ามาในหมู่บ้าน

การแก้ปัญหา ผู้นำชุมชนนำประเด็นที่เป็นปัญหามาทำประชาคม สร้างกฎระเบียบหมู่บ้านใช้เป็นข้อปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการที่เข้ามาเร่ขาย ในหมู่บ้าน

๑๑.สรุป

ผลจากการพัฒนารูปแบบการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เกิดการมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายหลายภาคส่วน ได้แก่ บุคลากรเครือข่ายสุขภาพอำเภอรัตนบุรี แกนนำ อสม. อสม.นักวิทยุ ตลอดจนผู้นำชุมชน และผู้ประกอบการ เกิดต้นแบบศูนย์แจ้งเตือนภัยสุขภาพ จนสามารถลดการจำหน่ายยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในชุมชน และลดการใช้ยาไม่สมเหตุผลและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในกลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้จริง จึงควรมีการนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในพื้นที่ใกล้เคียง และพัฒนาสู่การเฝ้าระวังการใช้ยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพไม่ปลอดภัยในกลุ่มวัยแรงงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองบริหารการสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข.แนวทางการดำเนินงานพัฒนาระบบการใช้ยาสมเหตุผล.
นนทบุรี.2563

ปัทมาพรปัทมาสราวุธและรุ่งทิพา หมื่นปา.(2562).การพัฒนาร้านชำต้นแบบจากโครงการประชารัฐร่วมใจ
ส่งเสริมการใช้ยาอย่างปลอดภัยในชุมชน.บทความวิจัย Thai Journal.,601-611.

ปริญญ์ ฤมอดูทาและอุดมศักดิ์ ฤมอดูทา.(2564).การพัฒนากลไกการทำงานเพื่อส่งเสริมการใช้ยาที่ปลอดภัย
ในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เขตชุมชนเมืองมหาสารคาม.Thai Bull Pharm
sci,16(1),123-137.

เพิ่มพรณ์ ธนะภาสและคณะ.(2562).การจัดการปัญหาความไม่ปลอดภัยด้านยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพของ
ผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงในเขตคลินิกชุมชนวัดใหม่ทุ่งคา อำเภอรัตนภูมิ จังหวัด
สงขลา.บทความวิจัย Thai Journal.,250-258.

ภาสกรณ โปธิศรี.(2565).การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผลในชุมชนเครือข่ายบริการ
สุขภาพอำเภอพยุห์.วารสารการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ (Online).,2(1),33-41.

ศุทธิณี วัฒนกุลและคณะ.(2563).ความรอบรู้ด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผลของอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน.
วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี อุตรดิตถ์.,12(2),72-82.

อาคม มีประเสริฐ.(2563).บทเรียนความสำเร็จของเครือข่ายสุขภาพในการเฝ้าระวังติดตามปัญหาเกี่ยวกับ
ความปลอดภัยด้านยาในชุมชนของจังหวัดสิงห์บุรี.วารสารการแพทย์และสาธารณสุขเขต 4,10(1),43-
55.

อัจฉรีย์ สีหาและวรรณภา ศักดิ์ศิริ.(2565).การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังความปลอดภัยด้านยาในร้านชำ
เขตอำเภอกมลาไสย.วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ,15(1),304-316.